

# Styrdokument



## Tillgänglighetsplan

Dokumenttyp	Plan
Nämnd	Kommunstyrelsen
Förvaltning	Kommunkansliet
Antagen	Kommunfullmäktige 2014-10-13
Paragraf	Kf § 64/2014
Ansvar	Kanslichef

# Tillgänglighetsplan

för Kävlinge kommun

Antagen av kommunfullmäktige 2014-10-13

## Innehåll

UPPDRAGET .....	2
UPPFÖLJNING AV TILLGÄNGLIGHETSPLANEN.....	2
NATIONELLA HANDLINGSPLANEN .....	2
FN:s STANDARDREGLER - Agenda 22 .....	3
FN:s BARNKONVENTION .....	3
FN:s KONVENTION OM RÄTTIGHETER FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING	3
LAGAR och REGLER .....	3
DEFINITION .....	5
BEMÖTANDE .....	6
SOCIAL SERVICE .....	7
FÖRSKOLA OCH SKOLA .....	9
FRITID OCH KULTUR .....	11
LOKALER / TILLGÄNGLIGHET/ ANVÄNDARBARHET .....	12
BOSTÄDER.....	14
TRAFIKMILJÖ OCH KOMMUNIKATIONER .....	15
ARBETE OCH SYSSLESÄTTNING .....	18

## UPPDRAGET

Den första handikappplanen i Kävlinge kommun tillkom 1990 enligt uppdrag från kommunstyrelsen, och antogs senare samma år av fullmäktige.

Planen skall revideras vart fjärde år.

Syftet med planen är att ge förtroendevalda ett underlag för beslut om åtgärder och inriktning av insatser för att göra samhället tillgängligt för alla.

Planen skall beaktas i samband med det årliga budgetarbetet.

Det åligger nämndsansvariga chefer att ansvara för att tillgänglighetsplanen efterföljs, liksom att uppföljning görs.

## UPPFÖLJNING AV TILLGÄNGLIGHETSPLANEN

Uppföljning av tillgänglighetsplanen skall göras vartannat år, och dokumenteras för redovisning till respektive nämnd och till kommunstyrelsen.

Dokumentationen av uppföljningarna skall också tillsändas handikapporganisationerna i Kävlinge

## NATIONELLA HANDLINGSPLANEN

Riksdagen beslutade år 2000 att anta förslaget om en nationell handlingsplan.

En grundläggande utgångspunkt för hur samhället skall utformas är människors lika värde.

### **Nationella mål för handikappolitiken:**

En samhällsgemenskap med mångfald som grund.

Att samhället utformas så att personer med funktionsnedsättning i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet.

Jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning.

### **Det handikappolitiska arbetets inriktning:**

Förebygga och bekämpa diskriminering av personer med funktionsnedsättning.

Identifiera och undanröja hinder för full delaktighet i samhället för människor med funktionsnedsättning.

Ge barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning förutsättningar för självständighet och självbestämmande.

### **Prioriterade arbetsområden:**

Förbättra bemötandet.

Skapa ett tillgängligt samhälle.

Se till att handikapperspektivet genomsyrar alla samhällssektorer.

Regeringen har senare sammanställt *En strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken 2011-2016*, som bygger vidare på den Nationella handlingsplanen. Strategin presenterar politikens inriktning, konkreta mål för samhällets insatser, samt hur resultat skall följas upp.

## FN:s STANDARDREGLER - Agenda 22

FN:s generalförsamling antog standardreglerna 1993. Det innebär ett politiskt och moraliskt åtagande för medlemsländerna att anpassa samhället så att personer med funktionsnedsättning kan delta på jämlika villkor. Handisam och diskriminerings- ombudsmannen, (DO), de statliga myndigheter som bevakar rättigheterna för personer med funktionsnedsättning, skall tillse att myndigheterna lever upp till standardreglerna.

(Kan hämtas på [www.handisam.se](http://www.handisam.se), [www.do.se](http://www.do.se))

## FN:s BARNKONVENTION

I FN:s konvention om barnets rättigheter framgår av 23:e artikeln att "konventionsstaterna erkänner att ett barn med fysiskt eller psykiskt handikapp bör åtnjuta ett fullvärdigt och anständigt liv under förhållanden som säkerställer värdighet, främjar självförtroende och möjliggör barnets aktiva deltagande i samhällslivet." Barnets rätt till hälso- och sjukvård, habilitering, undervisning och utbildning, förberedelser för arbetslivet och möjligheter till rekreation, skall enligt konventionen säkerställas och vara effektivt tillgängligt för barnet med funktionsnedsättning.

(Kan hämtas på [www.barnombudsmannen.se](http://www.barnombudsmannen.se) )

## FN:s KONVENTION OM RÄTTIGHETER FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Konventionen har till syfte att undanröja hinder för personer med funktionsnedsättning att åtnjuta sina mänskliga rättigheter. Den skapar inte i sig några nya rättigheter.

Konventionen fokuserar på icke-diskriminering och listar åtgärder som krävs för att

personer med funktionsnedsättning skall kunna åtnjuta såväl medborgerliga och politiska som ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

Sverige har ratificerat konventionen samt antagit det frivilliga protokollet, vilket ger möjlighet för den som anser sina rättigheter kränkta att klaga till en övervakningskommitté inom FN. (Började gälla den 15 januari 2009.)

(Kan hämtas på [www.regeringen.se](http://www.regeringen.se))

## LAGAR och REGLER

*Diskrimineringslagen* har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. (Började gälla den 1 januari 2009.)

*Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, och personlig assistans enligt sociala försäkringsbalken, SFB,* skall genom individinriktade insatser (exempelvis särskilda boendeformer eller personlig assistans) ge personer med stora och omfattande funktionshinder goda levnadsvillkor.

*Socialtjänstlagen, SoL,* betonar mål som trygghet, jämlikhet och delaktighet, frigörande av enskildas och grupperns resurser. I 2 § 2 stadgas om kommunens yttersta ansvar för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver.

*Lagen om valfrihet, LOV,* kan efter kommunalt beslut möjliggöra för brukaren att själv välja utförare inom exempelvis hemvård.

*Skollagen* reglerar bland annat rätt för barn med funktionsnedsättning till särskilt stöd inom förskola, grundskola, gymnasium och särskolans alla stadier.

*Arbetsmiljölagen* (i vilken den som genomgår utbildning likställs med arbetstagare i flera av lagparagraferna) ålägger arbetsgivare att anpassa arbetsförhållandena till människors olika fysiska och psykiska förutsättningar. Arbetsgivaren har också visst ansvar för den anställdes rehabilitering.

*Lagen om vissa anställningsfrämjande åtgärder* anger bland annat regler som har till syfte att ge personer med funktionsnedsättning ökade möjligheter att få arbete på den öppna arbetsmarknaden.

*Hälso- och sjukvårdslagen* anger som mål för hälso- och sjukvården en god hälsa och vård på lika villkor för hela befolkningen.

*Plan- och bygglagen, PBL,* ställer bland annat krav på byggnaders och platsers tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga.

*Följande föreskrifter och allmänna råd ställer också krav på tillgänglighet och användbarhet i Plan- och bygglagens mening:*

*Boverkets föreskrifter och allmänna råd om undanröjande av enkelt avhjälpta hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser, HIN,* började gälla i december 2003.

De ålägger kommuner, fastighetsägare och näringsidkare att undanröja hinder (t ex nivåskillnader, dålig skyltning, svag belysning eller brister i ljudnivån). Hindren skulle enligt HIN ha åtgärdats till år 2010.

*Plan- och byggförordning, PBF.*

*Boverkets byggregler, BBR.*

*Boverkets föreskrifter och allmänna råd om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på allmänna platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader, ALM.*

(Lagtexterna kan hämtas på [www.riksdagen.se](http://www.riksdagen.se).)

## DEFINITION

I WHO:s (Världshälsoorganisationen) definition om funktionshinder finns tre centrala begrepp. Dessa är skada, funktionsnedsättning och handikapp.

En *skada* drabbas man av genom en olyckshändelse eller en sjukdom. Den kan inträffa redan på fosterstadiet eller senare i livet. Skadan ger upphov till en *funktionsnedsättning*. Denna kan yttra sig i exempelvis nedsatt rörelseförmåga, intolerans mot vissa ämnen eller nedsatt intellekt.

Man blir *handikappad* när omgivningens krav överstiger den egna funktionsförmågan.

Den som är rörelsehindrad blir handikappad av hinder och brister i miljön; när det är svårt att ta sig fram på grund av kuperad miljö, trappor, avsaknad av hiss o s v.

Den som har nedsatt intellekt blir handikappad när hon inte kan förstå information, när förändringar i tillvaron kommer för snabbt, när människor i omgivningen brister i förståelse o s v.

Skadan i sig kan vara långvarig eller kronisk, medan handikappet alltid är *relativt* i förhållande till omgivningen - hur den ser ut och vilka krav den ställer.

Socialstyrelsens terminologiråd definierar *funktionsnedsättning* som en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. Funktionshinder är de begränsningar som en funktionsnedsättning kan innebära för en person i relation till omgivningen. Funktionshinder är inte något som en person har, utan det är miljön som är funktionshindrande.

# BEMÖTANDE

Ett gott bemötande handlar bland annat om att visa respekt, ha förmåga till empati, skapa trygghet i mötet, och som tjänstemän eller annan yrkesutövare också ha tillräckliga kunskaper, samt välkomna såväl synpunkter som frågor. Dock handlar bemötande om mer än det enskilda mötet.

Vilhelm Ekensteen skrev som ordförande i Sisus kompetensutvecklingsråd

i en antologi om bemötande på tre nivåer:

## *" 1. Den kollektiva nivån*

Det grundläggande bemötandet uppstår i politiken. Handikappolitiken och handikaplagstiftningen men också den allmänna rikspolitiken och utvecklingen i stort anger ton och förutsättningar med spridningsverkan till de offentliga verksamheternas alla nivåer. Detta får stor betydelse för deras möte med den funktionshindrade individen. Regering och riksdag bär med andra ord ett avgörande ansvar för hur människor med funktionshinder bemöts i vårt land.

## *2. Den organisatoriska nivån*

Denna del av bemötandet berör hur enskilda förtroendevalda, tjänstemän, handläggare och personal ute i myndigheterna och verksamheterna var och en tillsammans uppfattar och tolkar rådande handikappolitik och handikaplagstiftning samt de värderingar och intentioner som dessa bygger på. Denna nivå är av nyckelkaraktär, och det är inte minst här som en förändringsprocess är angelägen och kan ge genomgripande framsteg.

## *3. Den individuella nivån*

Denna tredje del av bemötandet, det nära mötets nivå, rör den enskilde tjänstemannens, handläggarens eller personalmedlemmens etiska grunder och förmåga till empati i det individuella mötet med den funktionshindrade människan. Också dessa förutsättningar och hållningssätt är avgörande för den samlade kompetensen att föra ut och konkret förverkliga handikappolitikens intentioner."

## ÅTGÄRDER

Verksamhetsansvariga chefer skall verka för att ett gott bemötande blir en självklarhet i alla möten med kommunens invånare *med funktionsnedsättning; kontinuerligt*

Tillvägagångssättet för hur man arbetat med detta skall redovisas av varje nämnd vid uppföljningarna av tillgänglighetsplanen.

Vid upphandlingar av tjänster skall ett avsnitt om bemötande föras in i kravspecifikationen, alternativt i avtalsdelen



## SOCIAL SERVICE

Enligt *FN:s konvention* om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, artikel 26, skall konventionsstaterna *"vidta effektiva och ändamålsenliga åtgärder, däribland genom kamratstöd, för att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att uppnå och vidmakthålla största möjliga oberoende, full fysisk, mental, social och yrkesmässig förmåga samt fullt inkluderande och deltagande i livets alla aspekter."*

Enligt artikel 19 b skall personer med funktionsnedsättning ha *"tillgång till olika former av samhällsservice både i hemmet och inom särskilt boende och till annan service, bl.a. sådant personligt stöd som är nödvändigt för att stödja boende och deltagande i samhället och för att förhindra isolering och avskildhet från samhället..."*

### Uppsökande verksamhet

Arbetet med att, som socialtjänstlagen stadgar, göra sig förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen, informera om socialtjänsten och bedriva uppsökande verksamhet är angeläget. Att kontinuerligt skaffa kunskaper om vilka behov som finns hos kommunens invånare är nödvändigt för att kunna utforma och erbjuda en väl fungerande service och omsorg.

### Information

Information skall skrivas så att den blir tillgänglig och är lätt att läsa och att förstå.

Kommunal information skall skrivas så att den blir tillgänglig på läsbart media och på begäran skickas ut till synskadade och övriga med behov av särskilt anpassad informationsteknik, till exempel telefonstöd till personer med tal-, minnes- och språksvårigheter.

### Stöd och service

Hemvård är liksom boendestöd för många människor med funktionsnedsättning en förutsättning för att kunna bo kvar i sin hemmiljö och klara ett eget boende. Servicen måste utformas så att den såväl kvantitativt som kvalitativt sett har en miniminivå som kan anses skälig.

### Trygghetstelefon

Möjligheten att ha en trygghetstelefon bedöms i enlighet med SoL.

### Kontaktskapande verksamhet

För många är det viktigt att det på dagtid, och även kvällstid, finns något ställe dit man kan gå och träffa andra människor. På kommunens servicecentra och andra träffpunkter skall verksamhet bedrivas som har till syfte att vara kontaktskapande.

### Socialpsykiatri

För personer med psykisk ohälsa och som är mellan 18 och 65 år tillhandahåller kommunen en särskild dagverksamhet.

Ett personligt ombud och en psykiatrisjuksköterska skall finnas tillgängliga för målgruppen.

### Personlig assistent

Personer med svår funktionsnedsättning och som är under 65 år, kan få rätt till personlig assistent. En personlig assistent skall öka den enskildes möjligheter till ett självständigt liv. För att få en assistent skall man ha behov av assistans för att klara till exempel personlig hygien, intagande av måltider eller för att kunna kommunicera med andra.

En personlig assistent kan anställas av kommunen, ett kooperativ, en organisation eller ett företag, eller genom att den som blivit beviljad personlig assistans själv är arbetsgivare.

(se personlig assistans enligt LSS 9 § 2 och SFB, sociala försäkringsbalken).

## Ledsagarservice

Många med funktionsnedsättning är i behov av ledsagarassistans för att kunna delta i aktiviteter ute i samhället. Rätten till ledsagarservice för personer som kan anses tillhöra LSS personkrets stadgas i lagen. För den som inte tillhör LSS personkrets men som likväl är i behov av assistans, skall ledsagarservice kunna ges som ett bistånd enligt SoL, socialtjänstlagen. (se LSS 9 § 3 och SoL 4 § 1).

## Avlösarservice

Föräldrar till barn med funktionsnedsättning har ofta en mycket hög vårdnadsbörda. Det kan också gälla vuxna som vårdar anhöriga. För att dessa anhöriga skall kunna ges möjlighet till avkoppling eller egna aktiviteter, fordras att någon löser av dem. Kommunen skall bistå med avlösarservice

(se LSS 9 § 5 och SoL 4 § 1).

## Kontaktperson och stödfamilj

En kontaktperson hjälper till att bryta isolering genom samvaro och genom hjälp till fritidsverksamhet. Denna form av stöd kan också ges av en familj, en så kallad stödfamilj

(se LSS 9 § 4 och SoL 4 § 1).

## Korttidsvistelse

Genom korttidsvistelse utanför det egna hemmet kan personer med funktionsnedsättning få miljöombyte och rekreation, och anhöriga får därigenom tillfälle till avlösning i omvårdnadsarbetet.

En korttidsvistelse kan förläggas i korttidsboende eller hos en stödfamilj. Lägervistelser, kortkurser eller helgaktiviteter kan utgöra andra former av korttidsvistelse.

(se LSS 9 § 6).

## Färdtjänst

Se under rubriken Trafikmiljö och kommunikationer, sidan 15.

## Bemötande

Se under rubrik Bemötande sidan 6.

## ÅTGÄRDER

uppsökande verksamhet utökas och intensifieras

uppföljningar om hur brukaren tycker att sociala serviceinsatser fungerar skall göras; *kontinuerligt* individinriktade insatser tillhandahålls enligt respektive beslut enligt LSS och SoL, och utformas i samråd med brukaren

# FÖRSKOLA OCH SKOLA

*FN:s konvention* om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, stadgar i

artikel 2;" *I alla åtgärder som rör barn med funktionsnedsättning ska barnets bästa komma i främsta rummet.*" Artikel 3h; "*respekt för den fortlöpande utvecklingen av förmågorna hos barn med funktionsnedsättning och respekt för funktionsnedsatta barns rätt att bevara sin identitet.*" Se i övrigt artikel 24 om utbildning.

## Inför barns/elevs start i förskola/skola

Personal skall inför barnets/elevens start i förskola/skola redan innan barnet/eleven börjar, inhämta information om barnet/eleven och om dess särskilda behov.

Inför ett barns/elevs placering skall förskola/skola tillsammans med vårdnadshavare upprätta en individuell handlingsplan med fastställd tid för uppföljning.

All berörd personal skall kontinuerligt kompetensutvecklas för att få bättre kunskap om, och ökad förståelse för de barn/elever med funktionsnedsättning som de möter i sin verksamhet.

## Vårdnadshavares information

Det är angeläget att man från verksamhetens sida förstår väsentligheten av att vårdnadshavare har viktig information att lämna om sitt barn.

När ett barn/en elev med funktionsnedsättning kommer till förskolan/skolan, är det viktigt att berörd personal får kunskap om funktionsnedsättningen och om vad det innebär för eleven som har den. Lämpligen förmedlas denna kunskap i samarbete med vårdnadshavare och elevhälsan.

Barn/elev och vårdnadshavare skall kunna känna sig trygga i verksamheten. De skall också få det stöd och den hjälp som behövs.

## Resursförstärkning och anpassat undervisningsmaterial

Barnets/elevens behov skall avgöra hur resursförstärkningen skall utnyttjas och vilka pedagogiska hjälpmedel som skall införskaffas.

Samtliga aktiviteter, även fysiska aktiviteter, skall anpassas på ett inkluderande sätt.

Vårdnadshavare med funktionsnedsättning skall ha möjlighet att följa och stödja sina barn i deras skolgång. Anpassad litteratur och media skall tillhandahållas dessa.

## Uppföljning

Förutom utvecklingssamtal skall barnets/elevens situation i förskolan/skolan kontinuerligt följas upp. Vid uppföljningsmöten skall alltid berörd personal och vårdnadshavare delta.

## Program och yrkesval

Studie- och yrkesvägledaren har en särskilt viktig uppgift inför studie- och yrkesval som elever med funktionsnedsättning gör. Det bör vara studie- och yrkesvägledarens uppgift att i god tid, också inför elevens övergång till gymnasieskolan, tillse att elevens behov tillgodoses.

## Bemötande

Se under rubrik Bemötande sidan 6.

## ÅTGÄRDER

Förskola/skola skall redan innan barnet/eleven börjar, inhämta information om barnet/eleven och om dess särskilda behov

inför ett barns/en elevs placering skall en handlingsplan upprättas med fastställd tid för uppföljning

barnets/elevens behov skall avgöra om och hur resursförstärkningen skall utnyttjas;  
*kontinuerligt*

anpassat undervisningsmaterial skall införskaffas; *kontinuerligt*

samtliga aktiviteter, även fysiska aktiviteter, skall anpassas på ett inkluderande sätt

skolpedagogiska myndigheten, SPSM, skall konsulteras vid behov

all berörd personal skall kompetensutvecklas för att få bättre kunskap om, och

ökad förståelse för de barn/elever med funktionsnedsättning som de möter i sin verksamhet;  
*kontinuerligt*

## FRITID OCH KULTUR

Enligt *FN:s konvention* om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, artikel 30, som handlar om *deltagande i kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott*, skall konventionsstaterna enligt 1c säkerställa att personer med funktionsnedsättning "*bereds tillträde till platser för kulturella föreställningar eller tjänster, såsom teatrar, muséer, biografier, bibliotek och turistservice och så långt som möjligt till minnesmärken och platser av nationell kulturell betydelse.*" 1 art. 30 punkt 5 åläggs konventionsstaterna att "*göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att på lika villkor som andra delta i rekreations- och fritidsverksamhet och idrott...*"; se vidare övriga stycken under punkt 5.

Personer med funktionsnedsättning ska ha goda möjligheter att aktivera sig på sin fritid och ta del av det ordinarie fritids- och kulturutbudet. Föreningslivet är en viktig arena för att kunna knyta sociala kontakter och ska vara möjligt för alla utifrån intresse och engagemang. Kommunen ska arbeta aktivt för att underlätta kontakterna mellan föreningar och personer med funktionsnedsättningar. Arrangemang som ske på platser som inte vanligen används för fritid- eller kulturaktiviteter ska också anpassas för att alla ska kunna få tillträde.

Fritid- och kultur ska kontinuerligt bevaka den tekniska utveckling som sker inom hjälpmedelsområdet och utvecklingen av nya pedagogiska verktyg. Vara lyhörd för de lokala behoven och individbehoven för att möjliggöra för alla att ha ett aktivt deltagande och kunna ta del av upplevelser på fritiden.

All berörd personal ska fortbildas för att få bättre kunskap om och öka förståelsen för de behov personer med funktionsnedsättning har för att kunna ta del av den verksamhet som erbjuds.

### ÅTGÄRDER

*Tydligare information till föreningar om att det är möjligt att få ekonomiska stöd för att kunna erbjuda personer med funktionsnedsättning att delta.*

*Biblioteket utökar beståndet av media som möjliggöra för personer med funktionsnedsättning att ta del av litteratur, nyheter och information.*

*Kulturskolan utvecklar samverkan med skolan för att öka kännedomen om kulturskolans verksamhet och hitta nya samarbetsformer för olika grupper/individer med funktionsnedsättning.*

*Utöka sommarprogramutbudet för ungdomar med funktionsnedsättningar.*

*Öka informationsinsatserna om aktiviteter internt, främst till LSS och handikappomsorgen.*

## LOKALER/TILLGÄNGLIGHET/ANVÄNDARBARHET

Enligt *FN:s konvention* om rättigheter för personer med funktionsnedsättning,

artikel 9 punkt 2b, skall konventionsstaterna "*säkerställa att enskilda enheter som erbjuder anläggningar och service dit allmänheten äger tillträde beaktar alla aspekter av tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning*".

Kommunens samtliga lokaler skall vara tillgängliga för alla. Samtliga personer med funktionsnedsättning, även de som exempelvis använder elrullstol, skall kunna komma in i byggnaden, orientera sig inom den, vistas i den och använda dess faciliteter. Hissar, utformade enligt tillgänglighetskrav, skall finnas i byggnader med mer än ett plan. Handikapptoiletter, utformade enligt tillgänglighetskrav med bland annat vändytor även för elrullstol, och med tillräckligt utrymme för hjälpare på båda sidor om toalettstol, med armstöd försedda med toalettppappershållare på båda sidor om toalettstol, med lågt sittande handfat och spegel, samt med larm, skall finnas i varje byggnad.

När ett barn/en elev med funktionsnedsättning skall börja i förskola, fritidshem eller skola skall en särskild inventering göras utifrån *det* barnets/*den* elevens behov. Åtgärder för anpassning av den fysiska miljön skall vidtas.

Belysning och färgsättning skall utformas på ett sådant sätt att personer med nedsatt orienteringsförmåga, om möjligt, lättare skall kunna orientera sig och använda sig av lokalerna. Ljusstyrkan i lysrör och annan armatur skall kontinuerligt mätas *mätas vid behov*. Färgsättningen skall överensstämma med de normer som gäller för utformning av offentliga lokaler, exempelvis bör kontrastfärger användas.

Ljuddämpande åtgärder skall vidtas. Särskilt viktigt är detta i bullriga miljöer. Den höga ljudnivå som ofta finns på exempelvis förskolor, fritidshem och skolor är besvärlig och på flera sätt mycket ogynnsam. För hörselskadade barn kan språkutvecklingen komma att hämmas ytterligare och deras möjligheter att knyta kontakter med andra och känna delaktighet i en social gemenskap kan påverkas negativt i en alltför bullrig miljö. Även för normalt hörande är en för hög ljudnivå riskabel, då den kan skada hörselorganen och orsaka tinnitus och/eller hörselnedsättning.

Mätning av ljudnivån bör göras kontinuerligt samt vid behov. Resultaten av dessa bör redovisas och granskas av berörd förvaltning.

*Hörsalar och samlingslokaler anpassas för personer med hörselnedsättning eller hörselskada. Definition av begreppen hörsal och samlingsal ska göras och ansvaret för funktionalitet ska klargöras.*

Naturvårdsverkets riktvärden för buller är ett viktigt planeringsverktyg som skall användas.

För nya bostäder gäller även Boverkets allmänna råd 2008:1 *Buller i planeringen*.

Vid all ny bebyggelse skall *God bebyggd miljö*, ett av 16 nationella miljö kvalitetsmål, eftersträvas.

Miljöåtgärder skall vidare vidtas för att eliminera allergiframkallande ämnen.

Mätning av inomhusluften skall göras enligt Boverkets föreskrifter och allmänna råd om funktionskontroll av ventilationssystem.

Kommunens lokaler bör skyltas med tydliga bildsymboler liksom med taktila skyltar och orienteringstavlur, så att det blir lättare att hitta till exempelvis bibliotek, kafeterior, övriga offentliga lokaler och toaletter.

## Samråd

Funktionsnedsättningsaspekt ska läggas vid planering inför ny- eller ombyggnad av offentliga lokaler. *Miljö- och byggnadsnämnden ska vid behov samråda med berörda handikapporganisationer.*

### ÅTGÄRDER

arbetet med att förbättra tillgängligheten för alla till kommunens lokaler skall göras enligt gällande lagstiftning; *kontinuerligt*

arbetet med undanröjande av enkelt avhjälpta hinder, enligt HIN, skall intensifieras och göras

Vilka lokaler som klassas som samlingslokal/hörsal och ansvaret för funktionalitet av dessa för personer med hörselnedsättning ska klarläggas. *Tidsplan*

*En kommunövergripande inventering om behov med kostnadsberäkningar ska göras 2014*

samtliga kommunala lokaler skall skyltas med tydliga bildsymboler och orienterings-tavlor; *tidplan En kommunövergripande inventering om behov med kostnadsberäkningar ska göras 2014*

vid ny- och ombyggnad av offentliga lokaler samt vid planläggning, skall funktionsnedsättningsaspekten beaktas, *kontinuerligt*

# BOSTÄDER

Enligt *FN:s konvention* om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, skall konventionsstaterna enligt artikel 19 a, säkerställa att "*personer med funktionsnedsättning har möjlighet att välja sin bostättningsort och var och med vem de vill leva på lika villkor som andra och inte är tvungna att bo i särskilda boendeformer*".

Alla människor skall själva kunna välja bostadsort och boendeform. Man skall oavsett omsorgsbehov kunna bo kvar i sin lägenhet i livets olika skeden.

Det är väsentligt att tillgängligheten är god, inte enbart i bostäder, utan också i miljön runtomkring. Kontakten med andra människor får inte begränsas genom exempelvis besvärliga trappor, dåligt tillgängliga entréer, lekplatser och parkeringar.

Att bostäder utgör arbetsplatser för många arbetstagare inom vård- och hemtjänst bör beaktas, då kraven på en god arbetsmiljö skall uppfyllas.

Genom att redan från början planera och bygga basanpassat utöver det som är lagstadgat, kommer boendekvaliteten att höjas samtidigt som kommunens kostnader för anpassningsåtgärder (bostadsanpassningskostnader) kommer att minska. Beslut om basutformningsprogram för Kävlinge kommun antogs av kommunfullmäktige år 2010.

När flerbostadshus (med mer än en våning) projekteras bör fördelarna med att redan från början installera hiss beaktas. Hiss underlättar också för barnfamiljer och övriga.

Det är inte enbart vid planering av nybyggnation som byggherren har skyldigheter när det gäller tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Arbetet med att förbättra det befintliga bostadsbeståndet bör intensifieras.

*T o m 1 augusti 2015 är et möjligt för kommunen att söka ekonomiskt stöd för att inventera tillgängligheten i flerfamiljshus.*

## Bostäder med särskild service

För närvarande finns i kommunen sju gruppboendestäder med särskild service enligt LSS, (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). Gruppboende enligt LSS skall vara ett eget boende, och med stöd från personal skall man få möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar.

Serviceboende, som också finns, utgörs av ett antal lägenheter där det finns tillgång till personal dygnet runt och gemensam service.

Somliga bor i egna lägenheter och får insatser genom boendestöd enligt SoL, (socialtjänstlagen).

Genom hemvården finns särskilt boende enligt SoL (socialtjänstlagen) att tillgå för personer med behov av särskilt stöd och service.

Det är angeläget att en fortsatt kartläggning av framtida bostadsbehov görs, och att resultatet bearbetas i samråd med berörda handikapporganisationer.

Nödändigheten av samverkan finns för övrigt uttryckt i förarbetena till bostadsförsörjningslagen.

Enligt Översiktsplanen för Kävlinge kommun skall nyproduktion av bostäder omfatta ett allsidigt lägenhetsutbud med god tillgänglighet samt blandade upplåtelseformer lämpade för olika former av boende.

Att byta bostad skall vara möjligt också för personer med funktionsnedsättning.



## Bostadsanpassningsbidrag

För individuell handikappanpassning av bostäder lämnas ett finansiellt stöd i form av bidrag. Från 1993 gäller "Lagen om bostadsanpassningsbidrag". Lagen innebär att kommunerna har en skyldighet att lämna stöd till bostadsanpassning och även till återställning av lägenheter. Bidraget är förbehållet enskilda personer. Kommunerna har hela kostnadsansvaret för verksamheten.

Bedömning av rätt till bostadsanpassningsbidrag görs enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag.

### ÅTGÄRDER

regelbundna inventeringar skall göras för att kartlägga behov av boende och olika boendeformer

specialanpassade servicelägenheter och gruppboenden av olika slag skall upprättas i enlighet med de behov som föreligger för personer med funktionsnedsättning

kommunen skall utifrån kartlagda behov, i samråd med berörda handikapporganisationer, diskutera den framtida bostadsfrågan; *kontinuerligt*

fördelarna med hissinstallation skall beaktas, främst vid nybyggnation av flerbostadshus (med mer än en våning), men också vid ombyggnad;

kommunens fastställda basutformningsprogram skall följas; *kontinuerligt*

arbetet med att förbättra det redan befintliga bostadsbeståndet vad gäller bostäder med särskild service skall fortgå; *kontinuerligt*

bostadsanpassningsbidrag skall beviljas i sådan omfattning att en individuell bostadsanpassning kan genomföras utifrån lagen om bostadsanpassningsbidrag; *kontinuerligt*

# TRAFIKMILJÖ OCH KOMMUNIKATIONER

Enligt *FN:s konvention* om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, skall konventionsstaterna enligt artikel 20 a; "*vidta effektiva åtgärder för att säkerställa personlig rörlighet med största möjliga oberoende för personer med funktionsnedsättning, bl a genom att....*"

## Trafikmiljö

För att personer med funktionsnedsättning skall kunna vistas och röra sig i trafikmiljön, fordras att denna utformas med hänsyn till deras förutsättningar.

Den på många ställen i kommunen för höga kantstenen måste även fortsättningsvis åtgärdas, eftersom den i hög grad försvårar framkomligheten för personer med rörelsehinder.

I det fortsatta arbetet med att utforma en bättre trafikmiljö bör bland annat följande beaktas:

**Gångytor och gångvägar**, exempelvis trottoarer, bör vara minst 1,5 meter breda och ha en markbeläggning som är jämn och fast. De skall vara fria från hinder.

Skyltar och dylikt ovanför gångvägen placeras minst 2,2 meter över mark.

Reklamskyltar och gatupratere får inte utan polistillstånd placeras på allmän platsmark, exempelvis gångväg. Utplaceringen skall därefter ske enligt tillståndets anvisningar, och i enlighet med Boverkets byggregler och de lokala ordningsföreskrifterna, så att god framkomlighet medges för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

Gångytor och gångvägar skall vara väl belysta i tätorterna. De skall ha en för synskadade kännbar gräns mot andra ytor.

Häckar och buskage intill vägar och gångytor skall inte begränsa sikten.

Viloplatser bör finnas på lämpliga ställen utefter vägen.

**Ledstråk** över större gångytor, exempelvis torg, skall markeras genom avvikande beläggning.

**Cykelbana** i central del av tätort bör avskiljas från gångväg genom annan markbeläggning eller mellanliggande plantering. Enbart målad linje är inte tillräckligt.

**Övergångsställen** skall ha tillfredsställande säkerhet för synskadade personer. Samtidigt måste det vara möjligt för rullstolsburna personer att kunna ta sig över.

**Växter** som är kända för att förorsaka besvär bland allergiker bör undvikas. En del växter, bland annat poppel och pil bör undvikas på grund av att deras rotsystem ibland tränger upp över marken och medför risk för gående att snubbla och försvårar framkomligheten för rullstolsanvändare.

### **Parkeringsplatser**

Parkeringsplatserna för rörelsehindrades fordon skall vara så pass breda och plana, att en person i rullstol skall kunna komma i och ur en parkerad bil. För övrigt bör parkeringsplatser för rörelsehindrade utformas enligt gällande rekommendationer i Boverkets författningsregler.

### **Olycksförebyggande åtgärder**

Då olyckshändelser i trafiken orsakar funktionsnedsättning hos många människor, finns det all anledning att i större utsträckning arbeta förebyggande.

Åtgärder bör snarast vidtas för att förändra trafikbetingelserna på sådana ställen i kommunen som av många betraktas som särskilt farliga.

Inventeringar för att försöka kartlägga vilka dessa ställen är skall göras av miljö- och teknikförvaltningen i samråd med polisen och Trafikverket.

På det kommunala planet kan förebyggande arbete förutom direkta förbättringar av trafikmiljön ske genom bland annat informations- och kampanjverksamhet, där olika faktorer för en säkrare trafikmiljö fokuseras.

## Allmänna kommunikationer

Möjligheten att resa med allmänna färdmedel är starkt begränsad för många människor med funktionsnedsättning.

Utrymmena på färdmedlen är ofta för trånga. För höga säten, stödhandtag och andra anordningar som underlättar för rörelsehindrade saknas i stor utsträckning.

På stationer och terminaler utgör nivåskillnaden mellan gata och entré, mellan byggnad och perrong och så vidare svåra hinder.

Biljettförsäljningsställen, telefonplatser, spärrar för passkontroll och toaletter, är ofta inte tillgängliga för rullstolsburna och synskadade.

Personer med nedsatt syn eller hörsel, utvecklingsstörda med flera, har svårt att få information om exempelvis linjenummer, avgångs- och ankomsttider, byten och så vidare.

Vad beträffar den lokala kollektivtrafiken, bör kommunen fortsätta att uppvakta trafikföretagen med krav om att åtgärder vidtas för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning på bussar och tåg. På dessa, liksom på stationerna, skall hörbar information ges.

## Färdtjänst

Många människor med funktionsnedsättning är på grund av hinder och dålig tillgänglighet på de allmänna kommunikationerna hänvisade till att anlita färdtjänst för sina resor. Det är då av stor vikt att denna service är anpassad för att möta resenärernas behov.

*Med färdtjänst kan man resa upp till fem mil från hemadressen. Om man vill resa en längre sträcka kan man ansöka om riksfärdtjänst. Resor i annan kommun beviljas om man är placerad på ett stöd- eller vårdboende i en annan kommun av socialtjänsten eller om man under minst en termin bedriver studier i en annan kommun.*

## Riksfärdtjänst

*Riksfärdtjänst är avsedd för personer med omfattande funktionshinder.*

*Kommunen ger ersättning för merkostnader som man har på grund av sitt funktionshinder, t ex för ledsagare. Idag reser ledsagare ofta utan avgift på tågen och med de nya tågen har man ofta möjlighet att resa även om man har behov av hjälpmedel, vilket innebär att behovet av riksfärdtjänst har minskat. Det är idag mycket få personer som behöver taxi för riksfärdstjänstresor.*

## Bemötande

Se under rubrik Bemötande sidan 6.

### ÅTGÄRDER

trafikmiljön och allmänna platser skall anpassas och göras tillgängliga för personer med funktionsnedsättning; *kontinuerligt*

## ARBETE OCH SYSSELSÄTTNING

Enligt *FN:s konvention* om rättigheter för personer med funktionsnedsättning,

artikel 27, skall konventionsstaterna bland annat *"skydda och främja förverkligande av rätten till arbete", "skydda rätten för personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra till rättvisa och gynnsamma arbetsvillkor", "säkerställa att skälig anpassning på arbetsplatsen erbjuds personer med funktionsnedsättning"*.

Sjukersättning och aktivitetsersättning betalades i december 2013 ut till 907 Kävlingebor under 65 år (598 kvinnor och 309 män). Det samlade ekonomiska stödet till denna grupp uppgick år 2013 till över 100 miljoner kronor.

Brister vad gäller habilitering och rehabilitering bidrar till utanförskap och ohälsa.

Det är dessutom samhällsekonomiskt ofördelaktigt.

Arbetslösheten bland personer med funktionsnedsättning är hög. Rätten till arbete är en grundläggande fråga.

Såväl FN-konventionen som diskrimineringslagen uppmanar till lika villkor, samt förbjuder diskriminering även på arbetsmarknaden.

För den enskilde bidrar ett arbete till en bättre social situation, till naturliga kontakter med andra och till ett egenvärde.

Det faktum att de äldre blir fler och att behovet av yngre arbetskraft kommer att öka, framtvingar ett bättre tillvaratagande av de resurser som faktiskt finns att tillgå. Genom ett mer systematiskt och målinriktat arbete skulle många med funktionsnedsättning kunna komma ut i arbetslivet.

Arbetsgivaren har också ett långtgående ansvar för sina anställdas rehabiliteringsplaner och för att samarbete med försäkringskassan kommer till stånd. Försäkringskassans ekonomiska resurser som är avsedda för rehabiliteringsverksamhet måste användas fullt ut.

För att ytterligare förstärka arbetsförmedlingens insatser i arbetet med arbetshandikappade kan arbetsförmedlingen i kommunen rekrytera konsult hjälp från AF Rehabilitering i Skåne. SIUS-konsulenter arbetar med särskild uppföljning och introduktionsstöd.

Det är väsentligt att insatserna är intresseväckande och motivationshöjande för den enskilde och att de kommer till stånd så tidigt som möjligt. Utgångsläget är sämre om man blir fast i rollen som arbetsoförmögen och har vant sig vid ett passivt liv. En arbetsanpassning bör planeras i samverkan med den enskilde och de olika instanser som är inkopplade.

För den som genom sin funktionsnedsättning inte kan beredas plats på den öppna arbetsmarknaden skall kommunen, i enlighet med vad LSS stadgar, tillse att vederbörande ändå får en meningsfull sysselsättning. Det bör finnas olika slag av aktiviteter som kan erbjuda var och en stimulerande sysselsättning och sociala kontakter.

(se LSS 9 § 10, 15 § 4)

Arbetsmiljölagen ålägger arbetsgivaren ett ansvar för arbetsmiljöns beskaffenhet. Lagen stadgar bland annat "att arbetsgivaren skall ta hänsyn till arbetstagarens särskilda förutsättningar för arbetet. Vid arbetets planläggning och anordnande skall beaktas att människors förutsättningar är olika".

Lönebidragsanställning och OSA, offentligt skyddad anställning, är former av anställningar för personer med funktionsnedsättning som kommunen bör stödja.

## Bemötande

Se under rubrik Bemötande, sidan 6.

### ÅTGÄRDER

samverkan skall utökas ytterligare för att planera fortsatta insatser så att personer med funktionsnedsättning skall kunna beredas plats på arbetsmarknaden; *kontinuerligt*  
kommunen skall tillhandahålla en väl fungerande och stimulerande daglig verksamhet